No. 1641 Zaterdag 12 Juni 1915. 32ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

AANVULLING-BEGROOTING 1916

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de Memorie van toelichting behoorende bij de ontwerpverordening tot voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1916, is de indiening van deze suppletoire begrooting in uitzicht gesteld.

Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt om een verhooging van het crediet voor schoolbehoeften en andere kleine uitgaven voor de openbare scholen voor te stellen.

I. *Verdere kosten van het onderwijs*: De verhooging ad f 800,— wordt voorgesteld voor:
schoolbehoeften en andere uitgaven voor de openbare scholen (*Curaçao*).

Dit crediet zal benoodigd zijn om meubilair aan te schaffen voor de nieuwe lokalen en voor de fröbelklasse aan de Wilhelminaschool.
(Zie noot 1. onder VI.)

II. *Kosten voor verbetering van het visscherijbedrijf in de kolonie.* Aangevraagd wordt een crediet van f 2 300, voor:

a Uitgaven voor onderhoud van de koelhuizen op Aruba en Curaçao (1)...................... f 300,—
b Voorschotten tot het aanschaffen van booten en vischtuig (2)............ 2000,—
f 2300,—

(1) De verschillende proeven, die hier op visscherijgebied wenschelijk werden geacht, kunnen als geëindigd worden beschouwd.

Alleen wordt nog voortgezet de proef met het vischvervoer van Aruba naar Curaçao, voor welk doel ook hier een behoorlijk koelhuis werd ingericht, zoo als dit reeds eenigen tijd op Aruba bestond

Beide koelhuizen zijn tot September a. s. gratis in gebruik afgestaan aan den heer *Eman* van Aruba, die geregeld met zijn zeilschip de visch van Aruba naar hier vervoert, en tot het einde van het jaar, nog zooveel als noodig is, door den adviseur voor visscherijzaken zal worden geholpen. Na dien tijd is voor het drijven van dat bedrijf de leiding van een adviseur voor visscherijzaken onnoodig.

Zoolang er geen vaste overeenkomst met eenigen exploitant is getroffen, waarbij alle kosten van onderhoud der koelhuizen voor diens rekening komen, dient er een post te zijn om er deze kosten uit te kunnen bestrijden. Daarin zijn ook begrepen vergoedingen uit te keeren aan den persoon of de personen, die met in orde houden der machines belast worden in geval, dat de zorg daarvan, zij 't ook tijdelijk, op het gouvernement mocht komen te rusten.

(2) Voor 1915 is voor voorschotten tot het aanschaffen van visschersbooten uitgetrokken een bedrag, van f 2 500.— dat vooral bestemd is ter uitbreiding van de visschersvloot op Aruba, waaraan behoefte bestaat in verband met den uitvoer van versche visch. Het aantal vaartuigen stond tot dusver in reden tot de behoefte aan versche visch op het eiland zelf en dient noodzakelijk eene flinke vermeerdering te ondergaan, nu er gelegenheid is om de visch ook versch naar elders te verzenden. Het bedrag van f 2 500,— zal een begin van uitvoering mogelijk maken, maar verdere uitbreiding is gewenscht.

De stand der terugbetalingen, waarvan hier een overzicht volgt, is niet ongunstig te noemen, wanneer men rekening houdt met den slechten economischen toestand op de benedenwindsche eilanden in de laatste jaren. Oogstmislukking drukte ook op die groote rubriek van visschers, die de visscherij als bijbedrijf uitoefenen.

	Bedrag der verschafte kredieten.	Terugbetalingen
1910	f 2 828,40½	f 448 87½
1911	„ 4 026,04½	„ 1 131 77
1912	„ 2 581,90	„ 1 200 06½
1913	„ 2 391,10	„ 1 300 97½
1914	—	„ 721 65
1914 (tot ult. April)	—	„ 201 53½
Totaal....	f 11 827,45	f 5 004 87

De controle op de voorschotten kan worden overgelaten aan den administrateur van financiën en den gezaghebber van Aruba.

III. *Traktementen of verlofstraktementen, toelagen, bureelbehoeften en reis- en verblijfkosten van den directeur en verdere ambtenaren en bedienden.*

De verhooging wordt voorgesteld voor:

a. toelage aan een wachter bij het kruitmagazijn, à f 0,90 daags (Curaçao) [1].............. f 329,40
b. toelage voor een assistent-opzichter bij den vuurtoren aan den Noordwestpunt (Bonaire) (2).............. „ 240,—
f 569,40

(1) Daar het kruitmagazijn niet voor eigenlijke militaire doeleinden wordt gebruikt en daarin, behalve het buskruit voor de saluutbatterij, ook buskruit voor „Openbare Werken" en voor particulieren wordt bewaard, wordt het regelmatiger geacht deze toelage ten laste van de koloniale huishoudelijke begrooting te brengen.

(2) In verband met de afgelegenheid van de plaats, waar de vuurtoren zal worden gebouwd, wordt, ten einde de bediening van het licht ten alle tijden naar behooren te doen geschieden, de toevoeging van een assistent-opzichter noodzakelijk geacht. Voor de bezoldiging van dien assistent-opzichter wordt een bedrag van f 240,— 's jaars voldoende geacht.

IV. *Baggerwerken.*

De verhooging wordt voorgesteld voor:
arbeidsloonen, materialen en steenkolen voor de baggertoestellen met bijbehoorende onderlossers (Curaçao) f 4 600.—

Ofschoon het nu moeilijk met eenige zekerheid is uit te maken, hoeveel aangeslibde grond er het andere jaar uit de haven zal moeten worden weggebaggerd, heeft ondergeteekende het toch voorzichtig geoordeeld om daarvoor het bedrag uit te trekken, dat er in de laatste jaren voor is toegestaan.

V. *Verbetering van de St. Annabaai.*

Uit hetgeen dienaangaande reeds aan den Raad is medegedeeld, blijkt wel dat, welke weg er ook tot beëindiging van de havenverbreeding zal worden ingeslagen, deze in 1915 nog wel niet voltooid zal worden.

Hoeveel er in 1916 nog voor noodig zal wezen, is echter moeilijk te schatten, vandaar dat de post voor memorie wordt uitgetrokken.

VI. *Buitengewone uitgaven voor onderhoud en herstelling van de landsgebouwen en eigendommen, de straten, de wegen, enz., zoomede het maken van nieuwe werken.*

De verhooging ad f 19 940.— wordt voorgesteld voor de volgende werken op Curaçao:

a. Opbouwing van een verdieping op het middelste gedeelte van de Wilhelminaschool (1) .... f 8 900.—
Bijbouwing van een overdekte speelplaats en hiermede in verband staande verplaatsing van een gedeelte van den ringmuur om de Wilhelminaschool (2) „ 1 100 —
f 10 000.—

b. Oververving van de houtwerken van het gebouw van Administratie en Secretarie en van het kantoor van den hypotheekbewaarder (3).................... 550.—

c. Oververving van de buitenhoutwerken van Gouvernementshuis en het gebouw, waarin het bureau van den Gouverneur is gevestigd (4)...................... 900.—

d. Vernieuwing van de bedekking van het dak boven de balcon kamer en van eenige houtwerken en van het Gouvernementshuis (5) 550.—

e. Oververving van de houtwerken van de kazerne en de eetzaal voor de manschappen in het Waterfort (6) 1 100.—

f. Daarstelling van een schot in paviljoen III van 's Lands hospitaal (7).................. 200.—

g. Daarstelling van eene nieuwe badplaats voor mannen bij het Leprozengesticht (8)........... 480.—

h. Vernieuwing van de houtwerken van het dak boven den regenbak bij het hospitaal van de quarantaine-inrichting aan de Caracasbaai en bijbehoorende werken (9)...... . 400.—

i. Daarstelling van eene afsluiting bij de vleeschhal op Pietermaai (10).............. f 490.—
Oververving van de houtwerken van die vleeschhal en bijkomende werken (11) 400.—
890.—

j. Vervanging van de dakbedekking van gegolfd gegalvaniseerd plaatijzer van het kantoor en de keuken der slachtplaats door eene pannenbedekking, en bijkomende werken (12) 350.—

k. Afrastering van het tot de dokterswoning op Pannekoek behoorende erf (13)........... 200.—

l Daarstelling van een gebouwtje voor opbewaring van plantzaad, ten dienste van den landbouwkundige (14) 720.—

m. Vernieuwing van de Breedestraat beoosten de haven en een daarbij aansluitend klein gedeelte van den Pietermaaiweg (15)......... 3 600.—
f 19 940.—

(1) Uitbreiding van de Wilhelminaschool is noodig, ten einde plaats te krijgen voor een fröbelklasse en een negende klasse, die waarschijnlijk reeds het volgende jaar aan die school zullen worden toegevoegd. Die uitbreiding zal verkregen worden door op het middengebouw eene verdieping te zetten, waardoor het aantal schoollokalen met drie zal worden vermeerderd.

(2) De ruimte onder de overdekte speelplaats is niet voldoende. Meerdere ruimte zal verkregen worden door vóór het paviljoen-schoollokaal eene overdekte speelplaats bij te bouwen, in verband waarmede een gedeelte van den ringmuur zal moeten worden verplaatst.

(3) Het buitenverfwerk van de kantoren verkeert in zeer slechten toestand. Het binnenverfwerk moet worden bijgewerkt.

(4) De houtwerken van deze gebouwen beginnen verveloos te worden en dienen daarom te worden overgeverfd.

(5) De zinken dakbedekking boven de balconkamer is op verschillende plaatsen vergaan. Ook eenig houtwerk van het dak van het Gouvernementshuis dient vernieuwd te worden.

(6) Zoowel het binnen- als het buitenverfwerk van deze gebouwen verkeert in zeer slechten toestand.

(7) Paviljoen III in 's Lands hospitaal is ingericht voor besmettelijke ziekten. In deze zaal kunnen 16 patiënten verpleegd worden. Daar er nooit zooveel patiënten in verpleegd worden en er voor het groote aantal andere patiënten, gedurende de laatste jaren dikwijls naar plaats gezocht moest worden, wordt voorgesteld deze zaal af te schotten, waardoor een gedeelte ervan voor laatstgenoemde patiënten kan worden gebruikt.

(8) Door hare verkeerde ligging kan de tegenwoordige badplaats niet voldoende schoongehouden worden.

(9) De houtwerken van dit dak zijn nagenoeg geheel door houtluis verteerd.

(10) De voorgestelde afsluiting zal dienen om na het sluitingsuur verontreiniging van de vleeschhal en van het terrein rondom dit gebouw te voorkomen.

(11) De houtwerken van de vleeschhal moeten worden afgeschrapt, tweemaal gegrond en tweemaal overgeverfd.

(12) In 1912 is de pannenbedekking van de daken van de tot de slachtplaats behoorende gebouwen, die wegens de veel te geringe helling (± 0.20 M. op den Meter) bij den minsten regen lekte, vervangen door gegolfd gegalvaniseerd plaatijzer. Daar deze gebouwen onmiddellijk aan zee gelegen zijn, is de gegalvaniseerd plaatijzeren dakbedekking zeer aan vertering onderhevig, zoodat thans reeds deze dakbedekking is vergaan. Daarom wordt voorgesteld weder eene pannenbedekking, maar nu onder de daarvoor vereischte helling, aan te brengen waartoe enkele muren hooger zullen moeten worden opgemetseld.

(13) Het erf van de doktерswoning is thans niet van het overige gouvernementsterrein op Pannekoek afgesloten, zoodat geiten en varkens tot aan den ingang van de woning kunnen naderen, hetgeen zeer ongeriefelijk voor de bewoners is. Daarom is het noodig eene afrastering aan te brengen.

(14) In het jaar 1913 is, ten einde plantzaad te kunnen opslaan, een magazijn in den vorm van een negerhut gebouwd. Gebleken is, dat dit magazijn niet aan de eischen, aan goede opbewaring te stellen, kan voldoen. Daarom wordt het noodig geacht een gebouwtje uit steen te doen optrekken, met cementvloer en met pannen gedekt.

(15) De Breedestraat beoosten de haven en een daarbij aansluitend klein gedeelte van den Pietermaaiweg verkeeren in zeer slechten toestand. De vernieuwing kan moeilijk langer worden uitgesteld.

Ondergeteekende heeft aan Z. E. den Minister van Koloniën verzocht om, wanneer gelden daarvoor beschikbaar kunnen worden gesteld, de posten, welke Z. E. van het wetsontwerp tot definitieve vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor 1915 heeft moeten terugnemen, deze weder op de begrooting te brengen.

Daarom worden voor deze posten geen credieten aangevraagd.

Willemstad, den 5n. Juni 1915.

De Gouverneur van Curaçao,

NUYENS.

Het Bisschoppelijk schrijven

VAN

Mgr. HEYLEN.

Herinneren wij eventjes aan de feiten. Den 22en Januari 1915 gaf het Duitsche Ministerie van Oorlog een memorie uit, waarin geloochend werd, dat in België ook maar één gruwel door Duitsche soldaten bedreven was en tegelijkertijd verklaard werd, dat franctireurs en enkele geestelijken de eenige schuldigen waren. Het stuk werd in België geheim gehouden, maar de Duitsche legaties kregen er kennis van, en o.m. de Duitsche legatie te Madrid deed aan de bladen sommige mededeelingen uit dat stuk. Ondertusschen kon „De Tijd" het stuk geven, eerst in 't Nederlandsch, daarna in het Duitsch Brokken eruit werden overgenomen door andere Nederlandsche bladen, en een dier bladen viel in handen van Mgr. Heylen, bisschop van Namen, die op 10 April 1915 tegen die beschuldigingen en beweringen opkwam.

De Tijd schrijft hiervan:

Dit protestschrijven zal weerklinken door geheel Europa; het is 't meest geharnaste verweer na den brief van Z. Em. kardinaal Mercier tegen Duitschland gericht. Of de bisschop met gevangenisstraf zal worden gestraft, dient men af te wachten.

Antwoord namens het Bisdom Namen

(provincies Luxemburg en Namen) op de nota van 22 Januari 1915 door den Pruisischen minister van oorlog aan den kanselier von Bethman-Holweg overhandigd, en in het Nederlandsch verschenen in „de Nieuwe Rotterdamsche Courant" van Dinsdag 23 Maart (avondblad B) en in de „Reinisch-West-Falische Zeitung" van Zaterdag 3 April 1915, no. 264, onder titel: „Ein gestolenes Schriftstück."

I.

Volgens de nota zou de burgerlijke bevolking met toestemming van de overheid wier proclamaties haar in dwaling zouden gebracht hebben, zich in zeer groote mate hebben overgegeven aan sluipaanvallen, aan een ongeoorloofden burgeroorlog. Dit zou zijn vastgesteld door honderden getuigen onder eede; en het zou ook door niet één Belg ernstig in twijfel worden getrokken. Gevolgenlijk zouden dan ook de Duitsche gruwelen geen monsterachtigheden zijn, doch een rechtvaardige bestraffing van den franctireurs-oorlog.

Bij meer dan één vroegere gebeurtenis werden dergelijke beweringen formeel tegengesproken. Daar wij hier te doen hebben met een officiëele verklaring van het Duitsche gezag hernieuwen wij de tegenspraak met nog meer kracht.

Wij verklaren, met alle bewoners van onze dorpen, zonder uitzondering, met het geheele Belgische volk, dat het verhaal van de franctireurs een legende is, een verzinsel, een lastering.

Het is duidelijk, dat het Duitsche leger op Belgischen grond den voet heeft gezet en den inval is begonnen met het vooropgezette idee, dat het, evenals bij den oorlog van 1870, iets dergelijks zou ontmoeten. Doch de Duitsche verbeelding is niet zóó groot, dat zij kan doen ontstaan, wat niet bestaat.

Er heeft in heel België niet één korps franctireurs bestaan.

Dit is zóó zeker, dat Wij niet aarzelen, het Duitsche gezag uit te dagen, het bestaan van één enkele groep franc-tireurs aan te toonen, welke hetzij vóór, hetzij na den inval in ons grondgebied is opgericht.

Men kent zelfs niet één afzonderlijk geval, dat de burgers op de troepen hebben geschoten, al zou zoo iets niets verrassends geweest zijn. Uit verscheidene dorpen werd de bevolking verdreven, omdat, volgens de

officieren, een majoor zou zijn gedood of een meisje een officier had willen dooden, enz...... Doch nooit is de z.g. schuldige ontdekt of met name genoemd.

Men zal de waarheid niet veranderen met dergelijke algemeene en versleten beweringen, welke het eerst in onze dorpen zijn gedebiteerd bij den doortocht der troepen; beweringen, welke vervolgens door de Duitsche bladen zijn verspreid en die, — nu nog — voorkomen in de mindersoort, om niet te zeggen gemeene, Duitsche litteratuur, geïllustreerd door zoogenaamde tafereelen van franctireurs." (1)

Men moet feiten noemen, bewijzen geven: welk is het dorp, welk is het huis, van waaruit een Belg op de soldaten heeft geschoten? Hoe heet de Belg, die met de wapenen in de hand is verrast? Welke zijn de getuigen, die bij honderden onder eede werden gehoord? Laat men vervolgens op deze gegevens een onderzoek instellen, gelijk het herhaaldelijk is voorgesteld, geleid door Belgische en Duitsche afgevaardigden en voorgezeten door een neutraal.

Een eenzijdig onderzoek, zooals de Duitsche overheid die voert, is zonder bewijzende kracht. De resultaten ervan worden bij voorbaat afgewezen. Het berust niet op de voorwaarden van onpartijdigheid, de afgelegde verklaringen zijn verdacht, hetzij door vreesaanjaging, hetzij door door gemis aan gelegenheid, om vrij uit te kunnen spreken; het is zelfs niet eens zeker, dat de verklaringen getrouw zijn opgenomen, daar de getuigen verklaringen moeten onderteekenen, welke zijn neergeschreven in een taal, die zij niet verstaan.

Het Belgische volk, dat vertrouwen heeft in de absolute waarheid en de rechtvaardigheid van zijn zaak, vreest geenszins het resultaat van een ernstig onderzoek. In afwachting daarvan, is het en blijft het zich noemen „onschuldig."

En wat betreft de proclamatie van de regeering, in welke het weinig ontwikkelde deel der bevolking een oproep zou hebben gezien tot den algemeenen volksoorlog, — om te kunnen beoordeelen, hoe slecht deze beweringen gegrond zijn, leze men den duidelijken en openhartigen tekst van deze proclamaties, welke zijn verspreid en aangeplakt door de burgerlijke besturen. Het is al te kinderachtig, en men moet wel een zonderlinge opvatting hebben omtrent het Belgische volk, als men geloofd, dat het dáárin „juist het tegendeel van hetgeen er in staat" zou hebben gelezen. En men kent al heel slecht de bevolking van onze beide provincies, welke in het geheel niet oorlogzuchtig doch zachtzinnig zijn en vóór den oorlog geen vijandelijke gevoelens tegen Duitschland koesterden.

II.

Volgens de nota zou iedere verklaring omtrent de martelingen, de wreedheden en de onwaardige behandelingen, door de Duitschers bedreven, gelogen zijn.

Om aldus „alles te ontkennen," neemt de schrijver van de nota een zeer booze houding aan. Doch de historische waarheid heeft haar rechten. Het is verre van ons, ook maar iets te overdrijven. Wij beweren volstrekt niet, dat alle troepen, welke door onze beide provincies zijn getrokken, misdaden hebben begaan; het volk heeft herhaaldelijk aan bevelhebbers en troepen den lof gebracht, welke hun gematigdheid en hun correktheid verdienden, maar het is óók zeker en algemeen bekend, dat de Duitsche troepen in de provincies Namen en Luxemburg verschillende misdaden hebben bedreven niet in een enkel afzonderlijk geval, doch bijna algemeen en als volgens een systeem. Want hoe zou men ze als „persoonlijke daden" kunnen beschouwen, wanneer ze bijna overal op dezelfde dagen, op een front van dertig mijlen worden bedreven? Wettige verdediging, straf van franc-tireurs, zegt de Duitsche minister.

Daarop werd ten 1e geantwoord.

Doch aangenomen (niet toegegeven) deze onderstelling van wettige straf van franc-tireurs: Wij beweren dan nog, dat het onderzoek van ieder bijzonder geval, waarin een dorp is verwoest en de burgers zijn verdreven, zal uitmaken, dat de straf zóó buiten alle verhouding is met de aangerekende schuld, dat er nooit een reden zal te vinden zijn om die straf te rechtvaardigen. Zoo is het met wat geschied is te Ardenne, Tamines, Dinant, Leffe, Neffe Spontin, Surice, Ethe, Tintigny, Houdemont en vele andere plaatsen, waar dingen gebeurd zijn, zóó wreed, dat zij eenmaal het menschelijk geweten zullen ontroeren en zullen worden gebrandmerkt door de Duitsche rechtvaardigheid zelve, wanneer zij er de juiste kennis van krijgt en zij haar kalmte zal teruggekregen hebben. Buitendien, nog altijd een straf van franc-tireurs in sommige plaatsen aannemende, — welk beschaafd mensch zal de volgende handelingen van soldaten durven rechtvaardigen: stompen en verwonden, allerlei wreedheden, barbaarsch en bloeddorstig optreden, wreede en onwaardige behandelingen, soms tegen eenvoudige gijzelaars of gevangenen, het afmaken van gewonden, een drijfjacht op vreedzame en ongewapende burgers; gewapenderhand plunderen in ongelooflijke mate; priesters, jongelingen, grijsaards, vrouwen en kinderen gebruiken als een verschansing tegen de kogels en projectielen van den vijand, het toerekenen aan de burgerlijke bevolking en bloedige wraak voor wettige oorlogsfeiten van Belgische of Fransche soldaten; het fusilleeren zonder onderzoek of geregelde rechtspraak; het uitdrijven van geheele gezinnen, geheele dorpen; het in brand steken van bijna twee honderd dorpen in twee provincies, afgezien nog van de verwoestingen door den veldslag zelven; zedelijke kwellingen van zwakke wezens en dikwijls van geheele bevolkingen; verkrachting en moord van vrouwen, meisjes en moord van zuigelingen, enz.

Welnu deze misdaden zijn zoo talrijk, dat nu eens deze, dan gene, soms ook verschillende voorkomen in honderden onzer dorpen.

Onze menschen, die deze wreede tooneelen hebben bijgewoond en er ontzettend door hebben geleden, zijn vervuld van afgrijzen en schrik door dergelijke barbaarschheid. Zij zeggen, dat het een monsterachtige oorlog is, gevoerd niet tegen soldaten, maar tegen ongewapende burgers. De op zich zelf reeds vreeselijke oorlogsfeiten hebben zij vergeten en zij herinneren zich nog slechts het leed, in den loop van één enkele week aangedaan aan een ongewapende, ontstelde bevolking, welke was overgeleverd aan de willekeur van wreede soldaten. Men heeft gezegd (zou het waar zijn)? dat het aantal gedoode burgers niet veel minder is dan dat der gesneuvelde soldaten. Hetgeen verbaasd doet staan is, dat er nog niet meer slachtoffers zijn. En men kan slechts de vindingrijkheid bewonderen, waarmede de bewoners van plaatsen als Dinant, Tamines, Spontin, Houdemont en zeer veel dorpen van Entre-Sambre-Meuse ontsnapt zijn aan de uitroeiïng, welke was bevolen.

Duizenden en nog eens duizenden ooggetuigen zijn bereid al deze feiten onder eede voor een geregelde commissie van onderzoek te bevestigen.

III.

Wat nu in het bijzonder betreft de houding van het Duitsche leger tegenover de wereldlijke priesters en de kloosterlingen:

1e. De Duitsche minister beschouwt als leugenachtig, iedere verklaring omtrent martelingen, wreedheden of slechte behandeling, welke hun zou zijn aangedaan en hij verklaard dat nimmer een Duitsche bevelhebber of soldaat snoodelijk de hand heeft gelegd op de goederen of de personen der geestelijken.

De Duitsche regeering begaat hier een onbegrijpelijke vergissing. Want, ziehier de waarheid:

Ongeveer 250 priesters uit de provincies Namen en Luxemburg zijn gefusilleerd of gewond of met geweerschoten achtervolgd of tegen den muur geplaatst om doodgeschoten te worden, of ernstig en langdurig met den dood bedreigd of onwaardig en wreed behandeld, of naar Duitschland gezonden, alles ondanks hun algeheele onschuld.

Buitendien zijn van zeer vele priesters de pastorieën in brand gestoken, anderen is hun geld, tot vaak hun eigen kleederen, linnengoed, meubelen, tot zelfs de miswijn ontnomen. Wij gaan hier stilzwijgend de moedwillige en betreurenswaardige vernieling voorbij van de kerken en de ongeveer vijftig heiligschennissen, welke er zijn begaan.

2e. De Duitsche Minister zegt, hoe hij overtuigd is, dat de Belgische geestelijkheid alles gedaan heeft, om het volk tot kalmte te brengen en af te houden van aanvallen. Wij nemen akte van deze verklaring, welke een belangrijke en zonderlinge stap achterwaarts is.

De Duitsche legers hebben zich dus vergist, toen zij onze priesters bijna zonder uitzondering beschuldigden geschoten te hebben, franc-tireurs te zijn, aanvoerders van franc-tireurs, de bevolking te hebben opgehitst, den tegenstand van de burgers georganiseerd te hebben, enz.; zij hebben zich vergist, toen zij, als gevolg van deze beschuldigingen, zeer talrijke wreede handelingen tegen hen pleegden en zes en twintig priesters, soms met wreede verfijndheid, doodden.

3e. Om te bewijzen, dat de in de nota vermelde pogingen van de pastoors niet altijd met goed gevolg bekroond werden, noemt men het geval van den pastoor van Hollange (bisdom Namen), die den 15 Augustus 1914 zich tegenover generaal-majoor Kühne zou hebben beklaagd, dat hij tot zijn spijt er niet in geslaagd was, om verscheidene misdadige elementen van zijn parochie ervan af te houden, om van uit de boomen op de Duitschers te schieten. — Men kan wel geen ongelukkiger geval aanhalen! — Als men een beroep wil doen op de persoonlijke herinnering van generaal-majoor Kühne, zal hij zelf erkennen, dat hij op 15 Augustus niet te Hollange was. Er was dien dag te Hollange geen enkele Duitsche soldaat.

Pas later is de generaal-majoor te Hollange geweest en hij heeft toen een kort onderhoud gehad met den pastoor van Hollange; doch er is geen enkel woord gewisseld, dat maar in de verte lijkt op hetgeen hierover is gemeld.

De pastoor spreekt hieromtrent alles formeel tegen. En hij wenscht ten opzichte van deze verklaringen met generaal-majoor Kühne geconfronteerd te worden.

Het medegedeelde gesprek is des te vreemder en hatelijker, daar de Duitsche troepen en hunne leiders zeer goed te Hollange ontvangen zijn dat de bevolking zich zonder uitzondering gedragen heeft op onberispelijke wijze, zoodat zij niet de minste ongerustheid inboezemde, noch den pastoor der parochie, noch den Duitschen troepen. Niet alleen is er geen enkel schot gelost tegen de Duitsche troepen, doch men dacht er zelfs niet aan, dat het geval mogelijk was. Er bevond zich geen enkel wapen meer in het dorp: alle waren van te voren verzameld en geborgen in het gemeentehuis volgens de instructie van het Belgische goevernement.

Meer nog: ieder, die de bewoners kent van Hollange, zacht van aard en zeer vreedzaam, kan betuigen, dat geen hunner, al hadde hij ook wapenen gehad, er aan gedacht zou hebben, om er gebruik van te maken. Er bestaat een ander overtuigend bewijs, dat er in Hollange geen enkele vijandige daad is voorgevallen: Hollange is namelijk een dier plaatsen, waar geen enkel huis verbrand, geen enkel burger gefusilleerd werd. Het feit betreffende Hollange is dus valsch in de onderdeelen en in het geheel: dat men daaruit oordeele over het gegronde der conclusies.

4e. Hier en daar, vervolgt de nota, zouden zich enkele Belgische geestelijken aan de zijde der franc-tireurs hebben geplaatst, zouden wapenen opgenomen of spionage uitgeoefend hebben.

Wij wachten af, dat men op dit punt bijzondere feiten aanhaalt, en dat men bewijzen van schuld brengt; maar wij dagen het Duitsche bewind uit, om de misdaad vast te stellen, 't zij voor de 26 priesters, die in het diocees gedood zijn, 't zij voor de honderden en honderden anderen, die beschuldigd zijn van beschoten te hebben of die mishandeld zijn; en Wij maken ons sterk, de onschuld van ieder afzonderlijk te bewijzen.

5e. Onder 't aantal priesters, die in 't bijzonder rekenschap hebben gegeven, citeert de nota een priester uit het diocees: den pastoor van Spontin.

Het Duitsche gezag kon niet ongelegener kiezen: weet het niet, dat hij juist geen rekenschap kon geven, wijl hij zonder onderzoek en zonder vonnis terecht is gesteld na eene onmenschelijke behandeling te hebben ondergaan? Wij getuigen zijne geheele onschuld en Wij hebben de gegronde overtuiging, dat, als hij voor de militaire rechtbank verschenen ware, hij even onschuldig zou zijn verklaard als zijn naburige collega, de pastoor van Dorine, die beschuldigd werd, geoordeeld en niet-schuldig verklaard.

6o. Er bestaat in het diocees Namen geen enkel geval van soldaten of burgers, die het geestelijk gewaad misbruikt hebben als vermomming voor het uitvoeren van slinksche aanvallen. Het is volstrekt zeker, dat geen enkel burger, onder de duizenden gefusilleerden het geestelijk gewaad droeg, en dat alle zes en twintig in het diocees Namen gefusilleerde, niet zoogenaamde priesters of religieusen zijn, noch vermomde burgers, maar echte en wezenlijke priesters. Het is nauwkeuriger om te zeggen, dat zeer talrijke geestelijken, bedreigd in hun leven door de wreedheid der Duitsche troepen, hun behoud slechts te danken hebben aan de vermomming en de dracht van burgerkleeren.

Wat de soldaten betreft, — als er zijn, die van het geestelijk gewaad misbruik maakten, dan zijn het slechts Duitsche soldaten, die in menige pastorie en zelfs in de kloosters geestelijke kleederen hebben meegenomen. De bevolking van Dinant kan getuigen, dat bij herhaling Duitsche soldaten bemerkt zijn, die in 't witte kleed der reguliere kanunniken van de Norbertijner orde hunne officieren bedienden aan tafel en er mee rondreden in auto's; zij hadden deze kleederen gestolen in de abdij van Leffe.

7o. Er zal door de bevoegde overheid geantwoord worden op het geval van doctor Coenraets, vice-rector aan de universiteit te Leuven. Volgens hetgeen gerapporteerd is door eene persoonlijkheid, die het rapport van de Commissie van onderzoek gelezen heeft, schijnt de Duitsche regeering ten opzichte van beweringen over dit rapport zonderlinge vergissingen te hebben begaan.

Bovenstaande beschouwingen stellen de lichtvaardigheid vast der beweringen, welke de Duitsche nota bebelst. Er is geen Belg, die ze niet voor valsch, beleedigend en lasterend zal houden, en die er niet een energiek en volhardend protest tegen zal verheffen.

Het Belgische volk heeft veel geleden van een onrechtvaardigen inval, die het heeft verdrukt en geteisterd. Het koestert het bewustzijn, zich van alle misdaad in het wettige verzet, dat tegen een invaller is gesteld, onthouden te hebben. Het is niet minder besloten, om eene correcte en onberispelijke houding te bewaren gedurende de bezetting. Wat 't niet zal dulden is: de bevlekking van zijn naam door laster.

Het richt een dringend en smeekend beroep op de onpartijdigheid en de rechtvaardigheid van het eerlijke geweten en van de neutrale naties.

---

(1) Zie: „Lüttig, Krieg und Sieg" 1914. (Berlin, Leipzich, Hermann Hullger, Verlag-Major Victor von Stranz, „die Erobering Belgiens" 1914 (Wilhelm Roler, Minden in Westfalen).

DE OORLOG.

We kunnen kort zijn deze week. De hoofdbeweging van Duitschland is nog altijd naar het Oosten om de kracht van Rusland te breken. Premyzl, herwonnen door de Oostenrijkers, heeft een leelijken klap gegeven aan de Russen, die een heel eind terugweken. Ook in Koerland hebben de Duitschers alles op haren en snaren gezet en doen daar veel afbreuk aan het Russische leger. Hun titanenkracht heeft de neerrollende lawine tegengehouden en de macht der Russen gebroken.

In het Westen behaalden de Verbondenen eenige voordeelen en wisten de Duitschers terug te dringen, maar de beweging is nog uiterst langzaam.

Ook de Italianen wonnen veld; doch ook daar is het nog slechts kinderspel.

In de Dardanellen kwamen de vijandige troepen tot volle actie.

Op zee is het tamelijk rustig en wordt de invloed van Amerika merkbaar. Er wordt niet meer zonder voorafgaande waarschuwing getorpedeerd.

De staatssecretaris BRYAN is afgetreden en schijnt meer aan den kant van Duitschland te staan. President WILSON heeft een tweede Nota gezonden, waarin hij vasthoudt aan zijn eerste eischen, dat geen koopvaardijschip mag getorpedeerd worden zonder voorafgaande waarschuwing.

Noord-Amerika blijft buiten den **oorlog.**

Alleen Artillerievuur.

Uit het veld wordt aan de „Koln. Zeitung" geschreven:

„Er werden alleen artilleriegevechten geleverd" — wie van onze vrienden in het vaderland kan zich een voorstelling maken van de gruwelijk-verheven kracht, welke in deze beide woorden uit officiëele telegrammen ligt? Wat beteekent de zenuw-inspanning van een infanterie-strijd, wat zelfs een stormaanval vergeleken bij het martelende, opzweepende, zenuwvernielende donderen van een artilleriegevecht, dat een etmaal duurt? Met een salvo uit vier kanonnen begint het, om dan over te gaan in een helsch concert. Fluitend sissen de granaten van de veldkanonnen door de lucht, sissend bruisen de projectielen van de houwitsers en rollen de ijzermassa's uit de mortiermondingen den vijanden tegemoet, die met gelijke munt betaalt. Overdag is de indruk geweldig, verheffend en terneer drukkend. De waarnemingen gaan door het oor naar de hersens, waarop zij vallen als ijzeren hamers. Er is geen ontkomen aan. Men zou willen uitroepen: „Halt, een paar minuten maar halt!" Maar overbiddellijk slaat de man met de zeis op zijn ijzeren pauk.

's Nachts wordt de indruk demonischer. Dan bliksemen in het rond de vlammen uit de monden der kanonnen en de stralenbundels van de ontploffende granaten. Tegen den donkeren hemel verschijnen in bijna onafgebroken volgorde lichtende puntjes, het hoogste punt van de baan, door de projectielen beschreven. Alles brult en kraakt, huilt en sist, knettert en fluit, en al deze geluiden vereenigen zich tot één geweld, waarin men tevergeefs wacht op een enkel rustig oogenblik.

Zoo gaat het verder, uren lang, tot men is uitgeput, tot de hersens niet meer in staat zijn een indruk op te nemen. En dan, even plotseling als het begonnen is, houdt het lawaai op. De eerste minuten van deze rust zijn angstwekkend. In de ooren klinkt het kanongedonder nog na en de hersens trachten tevergeefs een nieuwe gedachte te verwerken. Langzamerhand gaat deze spanning voorbij en keert de normale toestand terug.

Heeft men zijn post echter in de beschoten stelling, dan komt bij de zenuwopzweeping door het geluid nog het verschrikkelijke gevaar, waartegen geen middel bestaat. In het infanterie-gevecht sta ik tegenover den vijand met hetzelfde wapen. Bij den stormaanval sta ik zelfs tegenover hem, zie ik zijn gezicht en kan ik mijn krachten met de zijne meten.

In het artilleriegevecht ben ik echter prijs gegeven aan het blinde toeval. Wanneer de eerste granaat achter mijn schuilplaats valt, de tweede er voor, dan zegt een stem in mijn binnenste, dat de derde het doel zal raken. En deze gedachten zijn het, die het zenuwscheurende element van den strijd vormen.

Een nieuwe Vijand.

Er is een nieuw leger verschenen aan het front in Vlaanderen, schrijft August Monnet, de Belgische corr. van de „Tel." en met dat nieuwe leger bedoelt hij: een leger **van ratten.**

Sedert het overstroomd gebied voor 'n groot deel weer werd drooggelegd, schrijft hij, is de streek aan den Yser letterlijk verpest door dit knagend gedierte. In de loopgraven krioelt het ervan. Wilden de soldaten er een ernstigen strijd tegen aanbinden .... dan konden zij wel dag en nacht aan den gang blijven. Voor elke rat, die ze dood slaan, komen er tien in de plaats. Ook bepalen ze er zich wijselijk bij, hun rantsoen, hun ransel, hun schoenen en alles wat er voor een rat nog al eetbaars aan hun lijf kan zijn, tegen deze schaamtelooze indringers te verdedigen, en daaraan hebben ze al werk overhoop.

De honger heeft de vraatzucht van dat onsympathiek gedierte tot het uiterste geprikkeld; in vollen dag klauteren ze den soldaten op 't lijf, sluipen in ransels en broodzakken en halen er weg wat naar hun gading is. Men stelt zich dus allicht voor, wat het bij nacht moet wezen, als in de loopgraven volstrekt geen licht mag branden, en de soldaten dus vrijwel weerloos aan de ratten zijn overgeleverd.

Van slapen kan geen sprake zijn. Wie maar even de oogen sluit, wordt vaak gewekt door een beet van een rat, en heeft dan alle kans, om van zijn ransel nog enkel de gespen te vinden.

In een brief van een Belgischen ambulancier lazen we, hoe hij, een nacht der vorige week, een zijner vrienden in de loopgraaf aantrof, op het oogenblik dat hij volop in gevecht was met een bataillon ratten, die langs alle kanten storm liepen op een brandend eindje kaars. Op zeker oogenblik stiet de soldaat bij ongeluk het kaarsje omver; het doofde uit en in de loopgraaf viel een pikzwarte duisternis. Natuurlijk hadden de ratten al dadelijk het stukje kaars bemeesterd, en toen vielen ze de soldaten aan, die tot aan het krieken van den dag alle moeite van de wereld hadden om zich de kleine knaagduivels van het lijf te houden.

Het is zoo ver gekomen, dat de manschappen verplicht zijn, dwarsstokken te leggen over de loopgraven, daaraan een touw vast te maken en aan dat touw dan hun rantsoen op te hangen, zoodat het in de ruimte bengelt, en langs géén kant door ratten te bereiken is.

Onnoodig te zeggen, wat er met de lijken gebeurt, die niet dadelijk worden weggehaald. Iederen dag worden doode soldaten opgeraapt, die reeds voor een groot deel verscheurd zijn, en zelfs gewonden werden door de ratten aangevallen!

Als men daarbij nog bedenkt, dat er geen ijveriger verspreiders van smetziekten zijn dan juist de ratten, en dat er nu millioenen en millioenen rondddrentelen op den onmetelijken modderigen doodenakker in Zuid-Vlaanderen, dan kan men zich allicht voorstellen, dat we het einde van deze plaag nog lang niet hebben gezien.

De Duitschers onderschatten blijkbaar dit gevaar al even weinig als de geallieerden. Het is zeker, dat ze 't onmogelijke doen om hun dooden binnen den kortst mogelijken tijd op te ruimen. Zijn de spoorwegen niet al te zeer door treinen met gewonden in beslag genomen, dan zenden ze de lijken naar het Walenland, waar ze in sommige ijzersmelterijen verbrand worden, maar is daar geen tijd of gelegenheid toe, dan worden de dooden een eind achter het front, in zeer diepe massa-graven bedolven.

Bij dit akelige werk moeten de burgers helpen, willen of niet. Burgerlijke gevangenen worden niet meer naar Duitschland gezonden, maar in de eerste plaats voor deze afschuwelijke karwei aangewezen Velen zijn er gek van ontzetting bij geworden.

Al de dorpskerkhoven liggen vol. Op menige plaats zijn reeds nieuwe begraafplaatsen aangelegd.

Ingezonden stukken.

Antwoord
aan den Heer
Ed. S. Lansberg.

In den Kol. Raad heeft de Heer Ed. S. Lansberg een aanklacht tegen ons geuit, waartegen wij verplicht zijn te protesteeren.

Vooreerst zijn onze stukken vree selijk overdreven.

Tweedens hebben wij dingen ge schreven, die beslist onwaar zijn.

Vooreerst die overdrijving. We zouden n. l. geschreven hebben, dat men hier den hongerdood nabij was, en dat de kinderen hier vermageren tot doorschijnend wordens toe.

Welnu hiertegenover sta onze verklaring:

Nooit of nimmer hebben wij geschreven, dat men hier den hongerdood nabij is. Nooit of nimmer hebben wij in onze stukken het woord „hongersnood" of „hongerdood" genoemd. Wel hebben we beweerd, dat er gevallen zijn voorgekomen op Aruba, dat er menschen van honger gestorven zijn. En die bewering hebben we bewezen met een citaat uit „La Cruz" van 24 Dec. — een citaat, dat nooit is weersproken. We hebben het ook bewezen met een statistiek over de sterfte op Sabaneta. Op Sabaneta sterven andere jaren ± 17 personen. En nu waren er voor 25 Dec. reeds 45 gestorven.

Hebben wij nu daarmee gezegd, dat Curaçao den hongerdood nabij is? Is dat niet een schromelijke overdrijving, een veralgemeenen van een particulier feit?

In eenzelfde veralgemeening vervalt de Heer Lansberg als hij ons de bewering aanwrijft, als zouden de kinderen hier op Curaçao vermageren tot doorschijnend wordens toe. Ook deze zin is geheel uit het verband gerukt, en dus onwaar. Nooit of nimmer hebben we beweerd, dat de Curaçaosche kinderen vermageren tot doorschijnend wordens toe.

We hebben beweerd, dat verschillende kinderen in de buitendistricten 's morgens niets anders kregen, dan wat warm water en een klont bruine suiker, — dat het soms gebeurde dat er van die kinderen op school flauw vielen van honger. En van die kinderen beweerde ik — en blijf ik beweren, dat zij vermageren tot doorschijnend wordens toe. En als dat voor den Heer Lansberg onbekende toestanden zijn, dan is het dienstig, dat hij zich eerst op de hoogte stelle, vóór hij iemand van overdrijving beschuldigt.

Alle Pastoors en Soeurs van de buitendistricten kunnen de waarheid dezer feiten bevestigen.

Rest nog de zwaarste beschuldiging: we zouden een onwaarheid hebben gesproken. We zouden n. l. hebben beweerd, dat hier het regenwater per flesch werd verkocht.

Om het belachelijke van deze beschuldiging in het volle licht te plaatsen, zullen we letterlijk weergeven, wat we over deze kwestie hebben geschreven.

„In 1912 maakten we de droogte mee op Santa Cruz. En toen werd het regenwater bewaard voor zieken. Eens kwam in het late avonduur een afgesukkeld, uitgemergeld Indiaansch vrouwtje bij me aankloppen om een flesch regenwater.

Regenwater? sprak de dienstbode, en dat in deze droogte? — Ja, maar het was voor een ernstige zieke. — Nu, dan was de zaak in orde. En met tranen in de oogen zag ik de stumperd wegsukkelen in het duister met haar flesch regenwater, waar ze, wie weet hoever voor geloopen had."

Ziedaar wat wij hebben geschreven. Wij hebben, weliswaar, het *Handelsblad* niet bij de hand, doch we zonden aan 24 groote Hollandsche bladen JUIST DEZELFDE COPIE. En al die 24 copies hebben we zelf nagelezen en verbeterd voor ze gepost werden. En wat we hier weergaven is er letterlijk uit overgeschreven.

Ziedaar nu de heele kwestie! Hoe men daaruit kan lezen, dat hier het water per flesch *verkocht* wordt, is voor ons een raadsel.

Ten slotte een kleine opmerking. Als men twee maanden lang hard voor Curaçao heeft gewerkt, dan maakt het een pijnlijken indruk aldus te worden bejegend door de officiëele vertegenwoordigers van het volk, waarvoor men moeite noch zorgen heeft gespaard. Het zal ook in Holland een zonderlingen indruk maken en geenszins den goeden naam van den Kol. Raad verhoogen.

Doch dit ligt buiten onze beschouwing. Onze plicht was het te protesteeren, en ons recht is het publiek eerherstel te vorderen voor een beschuldiging, die publiek tegen ons werd ingebracht.

P. J. Poiesz.

Oud-lid v. h. Curaçao-Comité.

Berichten uit de Kolonie.

Mgr. Vuylsteke.

De Apostolisch Vicaris van Curaçao was begin Mei in Chicago. Vandaar uit onderneemt Z. D. H. een rondreis door de Hollandsche Kolonies in Wisconty en denkt over drie maanden op Curaçao terug te kunnen zijn.

Kerkelijke Berichten.

Zondagmorgen is de Weleerw. Pater Bonaventura Everdingen met de *Estelle* naar Aruba vertrokken om den Pastoor van Sabaneta, Leo van Hegelsom, te vervangen, die verplaatst is naar Barber. Pater Hagemans vertrekt heden met de *Estelle* naar St. Eustatius om Pater Krugers gelegenheid te geven naar Nederland te vertrekken met verlof. Ook Pater Potten vertrekt met dezelfde *Estelle* naar Bonaire ter vervanging van Pater Bührs, die Kapelaan wordt op Sta Rosa.

***

De Eerw. fr. Ladislaus is gisteravond naar Aruba vertrokken om toezicht te houden op den verderen afbouw der nieuwe kerk aan De Noord.

Getracht zal worden dit nieuwe gebouw nog vóór den regentijd onder de kap te brengen.

Poësias de J. S. Corsen.

In dank ontvingen wij bovenstaand, keurig uitgegeven, boekje. Volgaarne voegen wij ons bij de vereerders en bewonderaars van den te vroeg ontslapen Curaçaoschen Dichter, J. S. Corsen. Iemand, die in het Papiamentsch een stemmingstukje dichten kan als *Atardi*, verdient geëerd en gehuldigd te worden.

Zijne vrienden hadden hem geen mooier gedenkteeken kunnen wijden, dan deze prachtuitgave zijner verzen

Tegen 1 Gld is het boekje te verkrijgen bij A. Bethencourt e hijos Soublette et Fils, Alfons Navas, en de Familie Corsen.

C. W. K.

Het „Curaçaosch Weerbaarheidskorps" hield Zondagmorgen ll. schietwedstrijd.

De eereprijs, door den Gouverneur aangeboden, werd gewonnen door den heer M. de Veer Daal.

Van de prijzen, uitgeloofd door het Korps, werd de 1ste behaald door den heer H. C. Broekman, de 2e door den heer J. Halmeyer, de 3e door den heer V. Pietersz, de 4e door den heer W. H. van der Ree en de 5e door den heer F Forbes

Een door den kapitein kommandant der troepen en van het garnizoen en één door de officieren van het Weerbaarheidskorps uitgeloofde prijs werden onderscheidenlijk gewonnen door de heeren A. W. de Haseth en L. Evertsz.

Naar de Bovenwinden.

Niet de Landbouwkundige, maar de nieuwe Inspecteur van het Onderwijs vertrekt heden naar de Bovenwinden.

Onderwijs.

Bij resolutie van den Minister van Koloniën zijn mej. H G. Peters en K. Van der Heide, beiden Den Haag resp. voor den duur van twee jaren en één jaar en twee maanden gesteld ter beschikking van den Gouverneur van Curaçao ter vervulling, althans aanvankelijk tijdelijk, van het ambt van onderwijzeres en onderwijzer eerste klasse aan de „Hendrikschool" te Willemstad in genoemde kolonie

Beiden zijn Dinsdag ll. aangekomen met de „Oranje Nassau."

Officiëele berichten.

De Roomsch-Katholieke Geestelijken van den 2den rang in deze kolonie J. Poiesz en J. J. Potten zijn in activiteit hersteld.

Gedurende de afwezigheid van den heer E. H. L. Maduro is de Heer H. P. Pieper tijdelijk benoemd tot lid van de commissie tot het afnemen van examens voor chauffeur.

De onderwijzeres bij het openbaar lager onderwijs te 's Gravenhage, Mej. H. G. Peters is benoemd tot tijdelijke onderwijzeres 1ste klasse, en voorloopig werkzaam gesteld aan de Wilhelmina-school; en de onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs te 's Gravenhage K. van der Heide tot tijdelijk onderwijzer 1ste klasse aan de Hendrikschool alhier.

Aan den Roomsch Katholieke Geestelijke van den 2den rang op St. Eustatius, J. F. A. Krugers, is tot herstel van gezondheid een jaar verlof naar Nederland verleend.

Verbetering.

In den uitvoerstaat opgenomen in No. 21 van de „Curaçaosche Courant" was abusievelijk gemeld, dat van uit Aruba in het 1e. kwartaal d.j. waren uitgevoerd 70 doz. Stroohoeden, ter waarde van f 110.— Dit moest zijn 4798 doz. ter waarde van f 9,274.—

Hooge Gast.

De Engelsche Gezant te Caracas, Mr Harford, vertoefde een paar dagen op ons eiland en vertrok gisteren weer naar Venezuela.

Hem werd door den HoogEdelGestrengen Heer Gouverneur een lunch aangeboden.

Examens.

Bij het Maandag 7 Juni gehouden examen ter verkrijging van de bevoegdheid als onderwijzer(es) 4e klasse slaagden 3 der 4 candidaten nl. Mevr. H. Dinzey-Anslijn van St. Martin N. G., Mej. J. C. Buncamper van St. Martin N. G. en Mej. M. M. de Bruyn van Bonaire.

De „Cur. Crt."

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven

Raffaele Barbato, Maria Hachyett, Manuel Lustop, Romelia Maduro, Gertruida Martijn, Johannes Silvans, Flarentina Santiago.

Aangeteekende stukken: Maria Cisneros de Machado (rebut), Guillermo Moneado Morales (rebut,) J. M. Ortega Martinus (rebut], A. E. Perliers]rebut].

Drukwerken zonder adres: L'Echo de Paris, 9 stuks.

Nederlandsche Antillen.

Het Hoofdbestuur schrijft in zijn Jaarverslag:

Dese Groep, in 1904 gesticht door Kapt. J. A. Snijders Jr., heeft op haar bescheiden gebied steeds verdienstelijk werk verricht en blijft de rol, haar in onze Beweging toebedeeld na 10 jaren nog loffelijk vervullen.

Zij zoekt haar kracht in vaderlandsche bijeenkomsten, in het verschaffen van studiebeurzen en in het steunen van noodlijdenden.

Gedachtig aan wat het moederland, o. m. door bemiddeling van het A. N. V., voor de bevolking der West-Indische eilanden heeft gedaan — men denke aan het „ondersteuningsfonds Nederl. Antillen" — heeft ook zij zich niet onbetuigd gelaten toen het Nederlandsch Nationaal Steuncomité een beroep in deze benarde tijden deed, ook op de Nederlanders in het buitenland.

Intusschen bleek de kolonie door eene nieuwe mislukking van den oogst andermaal hulp te behoeven en aanstonds waren de Nederlandsche vrienden weer bereid tot leniging van den nood.

In het met dit doel gestichte Steun-Comité, waarvan H. M. de Koningin het Beschermvrouwschap op zich wilde nemen, nam voor het A. N. V. zitting de heer Prof. Dr. J. Boeke, lid van ons Hoofdbestuur voor de Groep Nederl. Antillen, en wel als ondervoorzitter.

Dat de arbeid der Groep door het Curaçaosche Gouvernement wordt gewaardeerd, bewijst het feit, dat het in het afgeloopen jaar zijn subsidie aan de Groep van f 750.— tot f 1000.— heeft verhoogd.

Het ledental bleef vrij wel gelijk, van de kleinere eilanden kon meer bewijs van meeleven blijken; maar in verhouding tot het beperkte gebied, mag de Groep Nederl. Antillen een der beste heeten.

Het Nederlandsche Paviljoen op de Tentoonstelling van San Francisco.

De Indische Mercuur van 30 April j.l. bevat een bericht over de inwijding van het Nederlandsche paviljoen op 30 Maart j.l. Voor zoover dit betrekking heeft op de koloniën, nemen we het over.

Het gebouw vertegenwoordigt met zijn inhoud eene waarde van 1¼ millioen gulden. Het is prachtig gelegen en treft door ongewone kleurencombinatie. Het paviljoen is verdeeld in drie secties, Nederland, Oost-Indië en West-Indië. In verband met het feit, dat Nederland de tweede koloniale mogendheid is, wordt de grootste ruimte ingenomen door de koloniale tentoonstelling, aan welker ingang zich een fontein verheft, van blauwe Delftsche tegels met het Nederlandsche wapen.

Bij het binnenkomen treffen flinke diorama's van Indië het oog van den bezoeker, onder andere, van de bergen van Java, met hun thee-, koffie-, kina- en rijstvelden, verder van suiker-, rubber- en tabakvelden. Alle producten van Indië zijn daar aanwezig, terwijl de omvang van elk bedrijf door statistieken wordt duidelijk gemaakt. De vitrines zijn van het beste Javateakhout door inlandsche arbeiders vervaardigd en prachtig gesneden en gebeeldhouwd. De andere tentoongestelde zaken zijn koper, uit de hand bewerkte zijden stoffen, draperieën, artistieke lederen boekbanden en alle mogelijke Indische houtwerken.

In de West-Indische afdeeling bevinden zich de hoofdproducten van Curaçao in hun verschillende stadia van wording en een groot schilderij, voorstellende de haven van Curaçao.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 11 Juni 1915.

AARDNOTEN (Pindas) per KG	—
ZOUT per vat van 180 K.G	f 0.80
DIVIDIVI per K.G	„ 0.05
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.30
id. per KG. 2e kw.	„ 0.40
HUIDEN per K.G	„ 0.60
GEITENVELLEN per K.G	„ 0.80
WOL per K.G	„ 0.10
SCHAPENVELLEN per stuk	„ 0.50
BEENDEREN per K.G	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G	„ 0.05
STROOHOEDEN (hieptjapa).	
Kwaliteit No, 1 per dosijn	„ 3.
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 3,12½
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 3 „ „	„ —
„ „ 4. „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„ —.
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ „ 1 van 25 c.M. of minder f	

Muziekuitvoering.

PROGRAMMA.

1. Hertog Alfred Marsch Komsak
2. Ouverture sur Norma Bellini
3. Ensueño Seductor Valse J. Rosas
4. Selection sur la Muette de Portici (1e uitv.] Auber
5. Tjakra Negara Marsch Dr. Portinger
6. Fantaisie sur Faust Gounod
7 Sylvia Scherzo for Piccolo 1e uitv Th. Le Thierre
8. El Despertador Danza J. Boskaljon

Zondagavond om 7.30 uur Overzijde

Ratten.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

18 ratten

Dankbetuiging.

Ontvangen van de firma WINKEL EN CO een proeflesschje „Echte Curaçao Likeur."

Buitenland.

De Dardanellen.

De „Frankf. Ztg." gaat in een hoofdartikel, waarin zij de jongste gebeurtenissen aan beide zijden der Dardanellen, uitvoerig bespreekt, wat dieper in op de buitengewone moeite, welke Engeland zich voor het veroveren van Konstantinopel geeft. Na een opsomming van Engeland's mislukte pogingen om anderen de kastanjes uit het vuur te laten halen, zegt het blad: De groote beteekenis welke men te Londen aan de Dardanellen hecht, komt vooral uit, wanneer men nagaat het buitengemeen groot aantal manschappen, dat Groot-Brittannië aan deze onderneming offert en des te meer valt dit in 't oog, waar Engeland toch waarlijk niet te dik in de mannetjes zit, getuige het gebrek aan soldaten op het westelijk oorlogstooneel. De strategische waarde, welke een vrije verbinding met Rusland voor de Entente heeft, is zeker niet te overschatten. Intusschen is wellicht voor het Engelsche ministerie de overweging al niet minder gewichtig, dat men zich in elk geval tegenover den Russischen bondgenoot in het bezit van een waardevol onderpand wil verzekeren. Een overeenstemming over het toekomstige lot van Konstantinopel en van de zeeëngten is ongetwijfeld tusschen Londen en Petersburg nog niet tot stand gekomen.

Bovendien moet het bezit voor Engeland daarom van onschatbare waarde worden geacht, omdat Engeland vroeg of laat zijne betrekkingen met Rusland toch weder op den nuchteren bodem van werkelijke belangen zal moeten stellen, doch een andere voorname reden weegt voor de Londensche regeering nog zwaarder. Engeland heerscht over meer Mohamedanen dan Turkije en 't begint reeds van den „Heiligen Oorlog" de nadeelige gevolgen in zijn grootste en rijkste koloniën te vreezen. Daarom moet het prestige gered worden en door een slag tegen Konstantinopel als het hoofd van het Osmanische rijk hoopt zij zich van de knagende zorg over haar Mohammedaansche onderdanen te bevrijden. Daarom is Engeland geen offer te zwaar.

Omtrent de gevechten aan de Dardanellen is er weer geen nieuws van beteekenis. Uit Londen wordt gemeld, dat de Engelsch-Fransche landingstroepen de Turksche tegenaanvallen, welke gaandeweg in kracht verminderden, hebben afgeslagen. De verliezen van het leger zijn noodzakelijkerwijze zwaar.

Er is reeds een lijst gepubliceerd van dertien officieren van het Britsche Middellandsche Zee-expeditie korps, die gewond werden, bevattende de namen van twee generaals-majoor, van wie er één aan zijn wonden is overleden (waarschijnlijk generaal Hasler).

De opgave over de sterkte der Fransch-Engelsche troepen aan de Dardanellen wisselen af tusschen 100.000 en 150.000 man. Er zijn daarin, volgens Duitsche berichten, groote gapingen ontstaan door Mohammedaansche overloopers. Die gapingen kan men slechts onvoldoende door nieuwe versterkingen aanvullen.

Nu de aanval op de Dardanellen is hervat vindt het Grieksche blad „Embros", dat in betrekking met de Grieksche regeering staat, steun van Griekenland nutteloos. Voor het ingrijpen van dat land acht men het thans algemeen te laat.

Toch is er nog een deel der Grieksche pers, dat er op wijst, dat, terwijl de Engelsch-Fransche strijdkrachten onvoldoende blijken te zijn, Griekenlands hulp wel eens onmisbaar zou kunnen wezen.

Volgens een bericht aan de „Frankf. Ztg," uit Konstantinopel zijn de Engelsch-Fransche verliezen bij de Dardanellen enorm. Sommige afdeelingen van de troepen der geallieerden gaven zich troepsgewijze over.

Onder deze omstandigheden schijnt het uitgesloten, dat het Engelsch-Fransche corps zijn centrum te Kaba Tepe houden kan en wel te meer omdat de vreeselijke slagen door den linker- en rechtervleugel ondervonden, op het centrum sterk demoraliseerend inwerken.

Toch zal aan de Dardanellen een nieuwe poging tot doorbraak worden beproefd.

Zonder landingsleger, dat was reeds duidelijk geworden, ging het niet.

Aan de „Times" werd uit de Middellandsche Zee geschreven:

Het tot zinken brengen en beschadigen van eenige oorlogsschepen op 18 Maart was een onaangename verrassing, te meer waar de berichten der voorafgaande dagen alle gunstig luidden. Wij hebben echter te weinig rekening gehouden met de moeilijkheden, welke de vloot moest overwinnen, moeilijkheden, welke eerst goed beginnen, wanneer men de Straat nadert.

In de dagen der zeilschepen vormden de Dardanellen reeds een hinderpaal, waarvan geen enkel admiraal gaarne het hoofd zou hebben geboden. Thans zijn de moeilijkheden vertienvoudigd door ver dragend geschut, torpedo's en mijnen. Toch is de admiraliteit overtuigd, dat de Dardanellen geforceerd kunnen worden en deze overtuiging is versterkt door de poging op 18 Maart. Het zou weliswaar verlies van schepen beteekenen, maar de vloot zou niet aarzelen, om dat offer te brengen.

Maar tenzij er een krachtig leger is om het schiereiland Gallipoli te bezetten op het oogenblik, dat de vloot de zee van Marmora invaart, zou de Straat der Dardanellen onmiddellijk achter haar gesloten worden en wanneer de Turken, aangezet door de Duitschers, besloten om den oorlog voort te zetten, zal zij zich opnieuw een uitweg naar buiten moeten banen en een mijnenveld schoonvegen.

Het weerstandsvermogen der oude Dardanellenforten was verrassend.

Die bij Deddul Bahr en Kum Kale, aan de Noordelijke en Zuidelijke ingangen der Dardanellen waren op den 19en Februari aan een hevig bombardement blootgesteld van de gecombineerde vloot, en dit was van dien aard, dat men niet geloofde, dat er nog een steen van op den anderen gebleven was. Toen echter de landingstroepen de aangerichte schade konden opnemen bevonden zij, dat die schade nog betrekkelijk gering was. Verscheidene kanonnen waren nog intact. Het vernielingswerk moest dus door de landingstroepen voortgezet worden, en thans is er van die forten niet veel meer over dan puinhoopen.

Op dezelfde wijze zijn de forten van Tschanak aan de Aziatische zijde van de Straat en die bij Kilid Bar aan den Europeeschen oever evenals de batterijen no. 7 en 8 verderop op 17 Maart tijdelijk tot zwijgen gebracht, omdat zij door zulk een vuur overstelpt werden, dat de kanonniers de wijk moesten nemen. Maar de ervaring van 25 Maart heeft bewezen, dat verschillende batterijen nog niet buiten gevecht zijn gesteld; de „Irresistible" en de „Ocean" hebben dit ondervonden.

Zóó lezen we in de „Tel.", die verder resumeert en o. a. vertelt:

Indien het terrein aan de Europeesche en Aziatische zijde van de Straat vlak was, zou de taak betrekkelijk gemakkelijk zijn, omdat de vijandelijke kanonnen bestreken konden worden door de 15 cM. kanonnen van de schepen. Ongelukkig is juist het tegenovergestelde het geval.

Het schiereiland Gallipoli is een doolhof van heuvels, dalen, kleine rivieren, bergruggen en toppen, die geen regelmatige keten vormen en die speciaal door de natuur ontworpen schijnen, om bij de verdediging van de Straat te helpen. Ten deele heeft het land zware bosschen, op andere gedeelten zijn de boomen schaarsch en er zijn stukken laagliggend terrein, die nog ontgonnen moeten worden. De kust rijst steil en tamelijk hoog op. Deze voornaamste moeilijkheid moet overwonnen worden, opdat de schepen hun doel kunnen bereiken.

In deze heuvelachtige streek zijn ontelbare plaatsen, waar kanonnen verborgen kunnen worden, in dalen, achter heuvels, of onder boomen. Wanneer een kanon of batterij door een vliegmachine ontdekt is, is het soms noodig recht over den top van verscheidene heuvelruggen te vuren en de barstende projectielen kunnen niet gezien worden, zelfs niet in de uitkijkmasten. De Aziatische kust van de Straat is lager en wordt over bijna de geheele lengte door de Europeesche zijde beheerscht. De heuvels liggen niet zoo dicht bij het water en het is daarom gemakkelijker de plaats van de batterijen op die zijde vast te stellen.

Het bezetten van het schiereiland Gallipoli zou het mogelijk maken de Straat voor de schepen vrij te maken, omdat, zooals reeds gezegd is, de Noordelijke oever den Zuidelijken beheerscht en de vijandelijke artillerie aan de Aziatische zijde daardoor op een afstand kan worden gehouden.

Zulk een poging, om de zeeëngte van 't Noorden uit met een leger te bemachtigen, is begonnen.

Uit Londen wordt bericht:

De algemeene aanval op de Dardanellen is door leger en vloot hervat. De ontscheping van het leger onder dekking van de vloot, begon vóór zonsopgang op verschillende punten van het schiereiland Gallipoli, en was, ondanks den ernstigen tegenstand van den vijand, die zich in sterke, door prikkeldraad beschermde loopgraven had verschanst, een volledig succes.

Vóór het vallen van den nacht waren groote troepenmachten aan land gezet. De landing en de opmarsch van het leger worden voortgezet.

De uitslag zal veel afhangen van de grootte dier troepenmachten.

De Turken zijn zeer verontwaardigd nu gebleken is, dat de granaten, waarmee de Dardanellen werden gebombardeerd, Amerikaansch fabrikaat zijn.

Wanneer de actie der geallieerden mocht slagen, zal wel het eerste gevolg wezen, dat Griekenland zich aan die zijde stelt.

Volgens het Atheensche blad „Embros" heeft het Kabinet Goenaris bij onderhandeling met de Entente over deelneming van Griekenland aan den oorlog de volgende eischen gesteld: 1e. volkomen waarborging van de integriteit van Griekenland; 2e. samenwerking van den Griekschen generalen staf met de staven der Entente tot nader onderzoek van verplichtingen en afspraken; 3e. een politiek verdrag en militair bondgenootschap, geldig ook na afloop van den oorlog.

Vooral wil men dan beschermd worden en blijven tegen mogelijke aanvallen van Bulgaarschen kant.

Uit Athene wordt aan de „Köln. Ztg." gemeld, aldus een part. telegram uit Keulen aan de „N R Ct.", dat de Duitsche regeering de Grieksche verzocht heeft de officiëele Grieksche gegevens nopens het in den grond boren van het Grieksche stoomschip „Hellispontos" door een Duitsche duikboot, over te leggen. Op grond van hetgeen tot nu toe is gebleken, schijnt men met een ongelukkig toeval te doen te hebben. Duitschland legt er nadruk op, dat de bedoeling verre is geweest een Grieksch stoomschip te vernielen en belooft, nadat de feiten bevestigd zijn, behalve een betuiging van leedwezen, ook de betaling van een schadevergoeding.

Uit Rome wordt aan *Het Centrum* geschreven:

Een feit, dat zeer de aandacht trekt en algemeen van het grootste gewicht wordt, heeft zich voorgedaan.

Aan een senator, zeer bevriend met Prins Von Bülow, zou deze laatste medegedeeld hebben, dat tot zijn grooten spijt de onderhandelingen zouden uitloopen op een verbreken, en Duitschland dit als een ramp beschouwde. Het spijt mij, te moeten zeggen, dat Duitschland, in het droevig geval van een oorlog van Italië met Oostenrijk, tot het einde zijn plicht zou volbrengen en met Oostenrijk tot het einde toe zou medegaan.

De senator Carafa d'Andria heeft dit aan verschillende leden van den Senaat medegedeeld. Later is dezelfde senator ontvangen door Salandra, aan wien hij de woorden van Von Bülow zou herhaald hebben.

Dit bericht verscheen tegelijk in de „Messagero" van Rome, de „Stampa" van Turijn, de „Mattino" van Napels. Volgens dezelfde berichtgevers zou Salandra gezegd hebben: „Het spijt mij, maar als het over de belangen van het vaderland gaat, zullen wij tegen wien ook onze plicht doen."

Men begrijpt gemakkelijk, dat dit bericht grooten indruk gemaakt heeft vooral daar de zenuwachtige spanning ten hoogste gestegen is.

Een officiëele mededeeling van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken ofwel van Salandra erkent, dat de senator Carafa d'Andria bij den Minister-president is geweest en dezen een pro-memoria aangeboden heeft over de gehoudene conversatie met Von Bülow. 't Communiqué verklaart, dat Salandra het pro-memoria heeft aangenomen en overgemaakt heeft aan den Minister van Buitenlandsche Zaken, maar voegt er bij, dat de Minister-president slechts in algemeene termen aan den senator heeft geantwoord.

Er wordt bijgevoegd, dat de senator voegelijker en meer patriotisch zou gehandeld hebben door te zwijgen over een onderhoud met het hoofd der regeering, hetwelk hem toegestaan werd bij uitzondering en alleen wegens zijne hooge positie.

Het feit van het onderhoud van den senator met Von Bülow, de aanbieding van een pro-memoria, wordt dus erkend, alleen de woorden van Salandra worden in een ander licht gesteld.

Volgens eenige Senatoren zou Carafa d'Andria alleen in den Senaat gezegd hebben, dat het Von Bülow zeer zou spijten, indien de onderhandelingen mislukten, daar Duitschland zijn bondgenoot niet zou verlaten.

HAVEN-NIEUWS

VAN 5 JUNI – 19 JUNI.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Lod v Nassau	R Wagemaker	4 Juni	New-York	5 Juni	Amsterdam
Zulia	S S Morris	5 „	New-York	5 „	Maracaibo
Merida	A Johanson	7 „	Maracaibo	7 „	La Guayra
Merida	A Johanson	9 „	La Guayra	11 „	Maracaibo
Zulia	S S Morris	10 „	Maracaibo	10 „	New-York
Philadelphia	H Hichborn	10 „	New York	10 „	La Guayra
Or. Nassau 1	A R Nyboer	8 „	Amsterdam	16 „	New York
Prins Willem V	P J v d Graaff	12 „	New York	16 „	Amsterdam
Philadelphia	H Hichborn	16 „	La Guayra	16 „	New-York
Merida	A Johanson	16 „	Maracaibo	17 „	Maracaibo
Maracaibo	G W Goodman	19 „	New-York	19 „	Maracaibo
Alexandrian	G L Stenart	5 Juni	Liverpool	7 Juni	Liverpool
Savoia	G Debarbieri	11 „	Colón	11 „	Genova
Legazpi	E Egazini	16 „	Colón	16 „	Barcelona

Schooners.	Aankomst	van	Schooners.	Vertrek	naar.
Rosa Maria H	6 Juni	Aruba	*Estelle H*	6 Juni	Aruba
Maria Leoncita	6 „	Aruba	*Cinco Hmanos*	7 „	Sto Domingo
Rayo Am	6 „	Pto Rico	*Camia H*	7 „	Maracaibo
Meteor H	6 „	Saba	*Rosa Maria H*	8 „	Aruba
Amistad V	7 „	Cumaná	*Lady C*	7 „	Aruba
Estelle H	9 „	Aruba	*Maria Leoncita*	8 „	Aruba
20 de Julio C	10 „	Aruba	*Virginia H*	7 „	Vela de Coro
Juan Luis H	10 „	Aruba	*Diana V*	10 „	Vela de Coro
Maracaibo V	10 „	Maracaibo	*Brion' V*	7 „	Maracaibo
			Estelle H	12 „	Isl Barlovento
			Nereida H	11 „	Sánchez
			Juan Luis H	11 „	Aruba

Het S S *Oranje Nassau* hier aangekomen 8 Juni vertrekt heden naar Pto. Cabello en Tucacas en zal 16 Juni hier weer even onze haven aandoen voor naar New-York te vertrekken.